

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 248/2025-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] Spojené štáty americké, a [REDACTED], [REDACTED], Spojené štáty americké, zastúpených ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA VALO & PARTNERS s.r.o., Konštantínova 3, Prešov, proti postupu Okresného súdu Stará Ľubovňa v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/60/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Stará Ľubovňa v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/60/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Stará Ľubovňa **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/60/2021 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi Georgeovi Lichvarovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **800 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Stará Ľubovňa **p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľovi Michaelovi Lichvarovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **800 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Stará Ľubovňa **p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Sťažovateľom **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **1 405,50 eur**, ktorú **j e** Okresný súd Stará Ľubovňa **p o v i n n ý** zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
6. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu bola 3. februára 2025 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu. Sťažovatelia požadujú priznanie finančného zadosťučinenia po 9 600 eur a náhrady trov konania. Rovnako žiadajú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov.
2. Ústavnú sťažnosť ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 248/2025-9 z 30. apríla 2025 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v celom rozsahu.
3. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žalobou z 21. septembra 2021 doručenou okresnému súdu sa sťažovatelia domáhali určenia, že špecifikovaný majetok patrí do dedičstva po poručiťke, alternatívne že do dedičstva po poručiťke patrí pohľadávka týkajúca sa investícií z bezpodielového spoluvlastníctva manželov poručiťky a žalovaného v 1. rade do majetku vo výlučnom vlastníctve žalovaného v 1. rade. Uznesením č. k. 6C/60/2021-80 z 26. apríla 2022 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby zložili zábezpeku na trovy konania vo výške 1 000 eur. Sťažovatelia 17. mája 2022 určenú sumu zložili na účet okresného súdu. Prvým úkonom okresného súdu, ktorý smeroval k meritórnemu prejednaniu veci, bolo predbežné prejednanie sporu, ktoré sa uskutočnilo 28. septembra 2023. Pojednávanie vo veci prebehlo 16. mája 2024, na ktorom sťažovatelia vyjadrili názor o zotrvaní na návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania. Keďže k ustanoveniu znalca nedochádzalo, podaním z 5. augusta 2024 sťažovatelia ustanovenie znalca na konajúcom súde urgovali. Uznesením č. k. 6C/60/2021-248 bolo nariadené znalecké dokazovanie s lehotou na vypracovanie znaleckého posudku stanovenou na 3 mesiace. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebol znalecký posudok vyhotovený.
4. Konanie vo veci samej tak trvá viac ako 4 roky.
5. Sťažovatelia považujú konanie okresného súdu za nesústreďené vzhľadom na to, že okresný súd nariadil znalecké dokazovanie až po troch rokoch odo dňa začatia konania. Sťažovatelia uvádzajú, že svojím správaním nedali príčinu k vzniku prietáhov v konaní. V ústavnej sťažnosti následne sťažovatelia demonštrujú zásah do svojich ústavných práv s poukazom aj na hrozbu vážneho naručenia psychickej integrity.
6. Sťažovatelia uvádzajú, že dĺžka trvania konania je neprimeraná, nedôvodná a medzi stranami sporu udržiava pochybnosť o tom, či nárok sťažovateľov je alebo nie je dôvodný, a preto žiadajú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 9 600 eur pre každého zo sťažovateľov osobitne.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

7. Predseda okresného súdu listom sp. zn. Spr 58/25 zo 16. mája 2025 k postupu okresného súdu uviedol, že považuje za potrebné zvýrazniť, že sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť 3. februára 2025, pričom lehota na predloženie znaleckého posudku znalcovi uplynula len 28. januára 2025. Podľa názoru predsedu okresného súdu nebolo na mieste podanie ústavnej sťažnosti. Taktiež uvádza, že sťažovatelia nepristúpili k aktivácii inštitútu sťažnosti na priet'ahy v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ani nepodali relevantnú urgenciu na pokračovanie v konaní bez zbytočných priet'ahov.

8. Predseda okresného súdu uvádza, že v danej veci ide bezpochyby o skutkovo náročnú vec, keďže ani samotní sťažovatelia v podanej žalobe jednoznačne neuviedli, čoho sa presne domáhajú. Úkony súdu v súvislosti s nariadením znaleckého dokazovania považuje za plynulé, pretože v tom čase súd robil všetko potrebné na to, aby mohol samotné znalecké dokazovanie nariadiť, t. j. kontaktoval znalcov z odboru stavebníctva pôsobiacich v rámci územnej pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa na účely vyhotovenia znaleckého posudku. Iba jeden z dvoch znalcov uviedol, že je v jeho možnostiach vypracovať požadovaný znalecký posudok. Znalec, ktorého bolo možné pribrať na vyhotovenie znaleckého posudku, požadoval na jeho vypracovanie lehotu 90 dní.

9. V závere vyjadrenia predseda okresného súdu prejavuje svoj názor o neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaného spisu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

15. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmet konania tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov s ustálenou judikatúrou. Určitú zložitost' v konaní ústavný súd videl v tom, že ide o konanie s tzv. „cudzím prvkom“ a vo veci bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie.

16. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľov ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia sa o predĺženie napadnutého konania v jeho relevantnej časti sami nepričinili.

17. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

18. Označené konanie trvá do podania ústavnej sťažnosti na súde prvého stupňa viac ako tri roky (v súčasnosti už viac ako štyri roky). Z toho obdobia približne dva roky okresný súd vykonával výlučne nevyhnutné úkony, ktoré nesmerovali k prejednaniu sporu, čo nie je možné považovať za sústredené a efektívne konanie smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu veci. Prvé pojednávanie sa uskutočnilo vo veci až po 2 rokoch, ďalšie sa uskutočnilo po 8 mesiacoch. Od tej doby sa vo veci pojednávanie neuskutočnilo. K vyžiadaniu si znaleckého posudku okresný súd pristúpil až po troch rokoch od podania žaloby. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti znalecký posudok súd nemal k dispozícii, a keďže nedošlo ani k ukončeniu štádia dokazovania, právoplatné skončenie súdneho sporu sa nateraz ústavnému súdu javí (aj po uplynutí štyroch rokov od podania žaloby) vzdialené.

19. Okresný súd ako orgán verejnej moci bol povinný poskytnúť účastníkom konania (stranám sporu) účinnú súdnu ochranu. Nariadené znalecké dokazovanie je úkonom súdu, a preto aj ním možno spôsobiť zbytočné priet'ahy spôsobené súdom. Za neefektívne alebo nie včasné znalecké dokazovanie zodpovedá vo veci konajúci súd.

20. K argumentácii okresného súdu, v zmysle ktorej sťažovatelia pred podaním ústavnej sťažnosti nepodali sťažnosť na priet'ahy predsedovi okresného súdu, ústavný súd poukazuje na ustálenú judikatúru ESLP, ktorý opakovane vyslovil názor, že sťažnosť predsedovi súdu nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (pozri napr. rozsudok Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, rozsudok Bednár proti Slovenskej republike z 8. 10. 2013 a iné). Uvedený právny názor si pod vplyvom štrasburskej judikatúry osvojil i ústavný súd (I. ÚS 103/2019).

21. Okresný súd svojou nečinnosťou a neefektívnou činnosťou vo veci spôsobil zbytočné priet'ahy ktoré spôsobili, že ani po štyroch rokoch od podania žaloby spor medzi sporovými stranami ani na prvom stupni nebol rozhodnutý. S ohľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

K návrhu na prikázanie vo veci konať

22. Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov.

23. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

24. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

27. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Ústavný súd konštatuje, že zásah do základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote si vyžaduje priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd však považuje sťažovateľmi požadovanú sumu finančného zadosťučinenia za neprimeranú, resp. preexponovanú a na tomto mieste pripomína, že ESLP akceptuje priznávanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume, ktorá nie je neprimeraná, hoci by bola nižšia než suma priznávaná ESLP (porovnaj Ivan a Martin Medić proti Chorvátsku, rozhodnutie z 5. 2. 2009, č. 55864/07; Roje proti Chorvátsku, rozhodnutie z 25. 6. 2009, č. 8301/06).

29. Vzhľadom na konštatované zbytočné prietahy v postupe všeobecného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy najmä charakter predmetu konania a jeho význam pre sťažovateľov, teda to, čo je pre sťažovateľov „v stávke“, ako aj celkovú dĺžku napadnutého konania, resp. obdobie právnej neistoty sťažovateľov, neefektívnosť všeobecného súdu a všetky okolnosti daného prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou

medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie finančného zadost'učinenia v sume po 800 eur za primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (body 3 a 4 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia nevyhovel (bod 6 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

30. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

31. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2025 (prevzatie veci a príprava, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky zvýšenú o daň z pridanej hodnoty. Takto určená suma predstavuje celkom 1 405,50 eur (bod 5 výroku tohto nálezu).

32. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

33. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. októbra 2025

Euboš Szigeti
predseda senátu